

'ים אחרון' בדרך לאמריקה: 'אמיגרנטים' כסיפור מפתח ליצירתו של ל"א אריאלי (אורלוף)

יותם פופליקר

יצירתו של לוי אריה אריאלי (אורלוף) נבחנה במחקר מנקודת המבט האידאולוגית הציונית-הלאומית. כך היה במחקר המוקדם, אשר מיקם את יצירתו בשולי הקאנון, בהיותה אנטי-ציונית ואוטר-אנטישמית, וכך במחקר של השנים האחרונות, אשר ביקש להחזירה אל לב הקאנון הספרותי. אולם לטענת מחבר המאמר יצירתו של אריאלי מזמינה קריאה פואטית ואידאולוגית מורכבת בהרבה, קריאה שאינה נענית לפריזמה צרה ומצרה זו. המחבר רואה בסיפור 'אמיגרנטים' סיפור מפתח אשר עשוי לפתוח צוהר להבנת הפואטיקה ביצירתו של אריאלי בכללותה ומציע קריאה נרחבת בסיפור. הסיטואציה הגלותית עוברת בסיפור זה רדיקליזציה: לא עוד הגירה מטריטוריה אחת וקביעת מושב בטריטוריה אחרת, אלא הגירה ללא מוצא ברור וללא דריסת רגל ביעד, הישארות במרחב האבוד של 'ים אחרון'. בסיפור זה גורלו של היהודי לחיי גלות מוחרף בכוונת מכוון, מנופח באופן גרוטסקי וסטירי, ואינו בא לכדי פתרון או השלמה, אינו מגיע לטריטוריית היעד, לא זו הציונית ולא אחרת, חלופית. לטענת המחבר, 'אמיגרנטים', בעקבות חוויות ההגירה והגלות הכפולות של אריאלי, מרכז באופן אינטנסיבי וסנסציוני את כל המאפיינים וההבחנות התאורטיות של הטקסט הגלותי ומביאם לידי אבסורד. הסיפור מוביל עד הקצה את מסע הפלגתם של מהגרים יהודים אל חופיה המבטיחים כביכול של אמריקה הצפונית. מהגרים אלה מאופיינים כחסרי שורשים ועקורים – הן מאדמת אירופה, הן מאדמת ארץ ישראל והן מהמרחב האמריקני – והם אבודים בחלל ובזמן, מודחים מכל טריטוריה, נודדים בין שפות שונות וגורלם נגזר לחיים בתווך, בדרך.

יותם פופליקר, המחלקה לספרות עברית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ת.ד. 653, באר שבע 8410501
yotampop@gmail.com